

YAHYA ARIKAN İLE SÖYLEŞİ: İSTANBUL SMMM ODASI BAŞKANLIĞINDAN AYRILIŞI DOLAYISI İLE

Kuruluşundan beri İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın başkanlığını yürüten Yahya Arıkan ile 20 Nisan günü odada, Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi adına bir söyleşi gerçekleştirdik. Türkiye'de muhasebe mesleğinin en büyük odasının Başkanlığını yapan Yahya Arıkan'dan mesleğin gelişimi ve geleceği ile ilgili görüşlerini öğrenmek istedik. Önce Yahya Arıkan'ı tanıyalım.

Yahya Arıkan, 1953 yılında Antalya, Cevizli'de doğmuştur. Esnaf bir ailenin çocuğudur. İlk ve orta öğretimini İstanbul'da tamamlamıştır. Atatürk Erkek Lisesi'nden mezun olduktan sonra, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi – Şişli Siyasal Bilimler Yüksek Okulu'ndan 1977 yılında mezun olmuştur. 1979 Yılında muhasebeciliğe başlamıştır. Arıkan, halen yeminli mali müşavirlik yapan Menekşe hanım ile 1977 yılında evlenmiştir. Arıkan ailesinin Özlem ve Özgür adında iki çocukları vardır. Arıkan, yoğun oda çalışmaları arasında, 2011 yılında Maltepe Üniversitesi'nde, Performans

Değerleme Yöntemleri ve İşletmelerde Uygulanabilirliği adını taşıyan tezi ile master yapmıştır. Yahya Arıkan'ın mesleki bir çok eserinin de bulunduğunu bu arada belirtmek uygun olacaktır.

Muhasebe mesleğinde Türkiye'nin en büyük meslek odasını kuran ve kuruluşundan bu yana odanın başkanlığını yapan Yahya Arıkan ile söyleşiden özetler aşağıya alınmıştır.

Söyleşi, derginin kapasitesi gereği kısmen kısaltılarak aşağıdadır.

3568 Sayılı yasa çıktı, oda kuruldu. Üyeler belirlendi ve siz başkan oldunuz. Mesleğin durumu nasıldı? Beklentileriniz nelerdi?

Başlangıcı şöyle anlatayım: 20 Mart 1990 tarihinde Spor Sergi Sarayı'nda, şimdiki Lütfi Kırdar'da müteşebbis heyet seçimleri yapıldı ve o gün ruhsat yerine geçici izin belgeleri dağıtıldı. 50'şer lira para toplandı. Bir mukavva kutu içinde 150-160.000 Lira para teslim edildi, bu para ile odanın kurulması isteniyordu. Bu arada önce Beyoğlu Mali Müşavirler Derneği'ni kurmuştuk, ben bu derneğin kurucu başkanı oldum. Oda kurma çalışmaları orada başladı. Yaklaşık 5000 üyenin kaydını yaptık. Hatta ilk beş sıraya müteşebbis heyetteki kişilerin sıra numaralarını verdik. 1 Numara ben oldum. 2 numara başkan yardımcısı Erkin Balaban oldu. 3 Adem Aslan 4 Tevfik Yılmaz (sayman), 5 Yaşar Alagöz oldu. Meslek mücadelemizde emeği olan arkadaşımız Ziya Disanlı'da 6. sırada üye oldu. Uzunca bir süre müteşebbis heyette kayıt yaptıktan sonra, ilk seçim Haziran 1990'da Luna Park'da yapıldı. Oda organları seçildi. Yönetim kurulu belirlendi, ben başkan oldum.

İlk gördüğüm, mesleğin katiplik olarak adlandırılan bir profile sahip olduğu idi. Bir de her isteyen bu mesleği yapmaya kalkışması gerçeği idi. Böyle bir ortamda işe nasıl başlayacağımızı düşündük. İlk ilkemizi, önce insan olarak belirledik. Kapıdan giren üyemizin siyasi görüşü, din ve sosyal görüşünün kapının dışında kalmasını istedik. Sonra çalışmalarımızı oturtacağımız temelleri şu şekilde belirledik : muhasebe camiası her şeyin en iyisine layıktır dedik. Eğitimi ön sıraya aldık. Şimdi geriye bakıyorum da, 26 yılda 600 bin kişiye eğitim verdiğimiz görüyorum. 1990 Yılında sosyal dayanışmayı başlattık. İlk baloyu yaptık. İlk sempozyumu düzenledik. Muhasebe ve Denetim Sempozyumlarını başlattık. Şimdi İstanbul, Ankara ve İzmir odalarının her biri sıra ile kendi sempozyumlarını yapıyorlar. Böylece üç oda her yıl bir sempozyum yapıyor. Katılanlar aynı olduğu için bu yolu seçtik. Muhasebe standartlarının tartışıldığı sempozyumu İzmir Odası, Muhasebe ve Vergi Sempozyumu'nu da Ankara Odası yapıyor. Unutmadığım sempozyum 1995 ya da 1996 yılında yapılan teknoloji sempozyumudur. Sempozyum sonunda verdiğim demeçte muhasebede kağıt kullanımı kalkacaktır dedim. Biliyorsunuz şimdi her şey elektronik ortama döndü.

Bu vesile ile belirtmek isterim ki, muhasebe mesleğinde dört kilometre taşı yaşadık. Bunlar on yıl aralıkla olarak gerçekleşmiştir. 1984 Yılında çıkan Katma Değer Yasası meslekte yeni bir sayfa açmıştır. Bu yasanın önemi, kayıt düzeninde zamanlama sorununu çözmesi olmuştur. Beyannamelerin verilme zamanı, kayıt düzeninin oluşturulmasını gündeme getirmiştir. İkinci kilometre taşı, 1994 yılında Tekdüzen Hesap Planı'nın yürürlüğe girmesidir. Bu ikinci kilometre taşını şöyle düzeltebiliriz: 1990 yılında meslek odalarının oluşumu kuşkusuz çok daha önemli bir kilometre taşıdır. Biz yine Tekdüzen Hesap Planı'na dönelim. Bu uygulama muhasebede bir ortak dil yaratmıştır. Biz bunu destekledik ve sahip çıktık. Ve bu muhasebe ortak dili gündeme eğitimi almamıza neden oldu. Öğretmenler modelini kurduk ve binlere kişiyi

eğitmeye çalıştık. Üniuersite hocalarımız eğitmen kadrolarımızı eğitti, onlar da muhasebecileri eğittiler. Bu çabamızı yıllarca kesintisiz devam ettirdik. Bir sonraki kilometre taşı 2004 yılında bütün bildirimlerin elektronik ortamda verilmeye başlanması olmuştur. 2014 Yılında ise, e – fatura ve e –defter uygulamalarına geçiş başlamıştır. Muhasebe camiasının en büyük özelliği, yeniliğe, değişime açık olmalarıdır. Bu nedenle bu yeniliklerin uygulanmasında başarılı oldu. Bu değişimlerde 2004 yılında yaşadığım bir anımı anlatmam gerekiyor. Bu yenilikle hem vergi dairelerine verilen beyannameler ve hem sosyal güvenlik kurumlarına verilen bildirgeler elektronik ortamda verilmeye başlanıyor. O zamanlar elektronik haberleşme alt yapısının tamamlanması gerekiyordu. Bizim de bürokratlardan üç ay erleme talebimiz oldu. O zamanlar SGK genel müdürü bu yeniliğe sıcak bakmıyordu. Bürokratlar da erteleme istemiyorlardı. Önce basınla harekete geçtik. Sonra o zamanki çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başeskiöğlü’ndan randevu aldık. Bürokratlar iş suların hemen uygulansın diyorlardı. Ben alt yapıyı hazırlayalım diyordum. Ona İstanbul’daki güçlükleri anlattım, bakan beni dinledi ve isteğimizi kabul etti.

Başkan, bu iyi bir yaklaşım oldu. Mesleğin başlangıcını ve gelişim sürecini anlattınız. şimdi konuyu bir başka açıdan ele alalım. Odanızın üye sayısının 38.000’i bulduğunu öğrendim. Bu noktaya kolay gelmediniz kuşkusuz. Hangi handikaplar ile karşılaştınız? Gülükleriniz neler oldu?

Size örnek vereyim. Türkiye’de işletme yönetim merkezlerini kurmaya kalktılar. Yani muhasebe büroları yerine, esnaf ,belge ve defterlerini işletme yönetim merkezlerine verecek, Ve muhasebe orada tutulacaktı.

İşletme yönetim merkezleri kime ait olacaktı?

Esnafa ait olacaktı. Mesleğin by pass edileceğini gördük. Çok ciddi mücadele verdik. Maliye Bakanı Sümer Oral idi. Çok ciddi kampanya yürüttük. The Marmara Oteli'nde toplantı yaptık. Bakan da oraya geldi. Bizi dinledi ve teklif geri alındı. Zannederim Fransa'da bir modelden esinlenecek bu hazırlığı yapmışlardı.

Bir başka güçlkle vergi beyannamelerinin imzalanması sürecinde karşılaştık. Bu uygulama muhasebe mesleğine talebi artıran bir olgu olmuştur. Vergi Usul Kanunu'na mükerrer 227. Madde ile getirilen, beyannamelerin uygunluğunun denetlenmesi ile ilgili yasal düzenlemedir. Beyannamelerin kayıtlara uygunluğunun denetlenmesine ait bir uygulamadır. Zannederim 1996 -97 yılları idi. Yasal düzenleme vergi dairesine verilen bütün beyannamelerin, meslek mensubu tarafından imzalanmasını öngörüyordu. Ve mesleğin değerini artıran bir düşünce idi. Yasayı, Anayasa Mahkemesi'ne götürdüler. Burada Veysi Seviğ beye teşekkür etmem gerek. Veysi Seviğ, Mustafa Özyürek ve ben, üçümüz Anayasa Mahkemesi'ne gittik konuyu anlattık. Çok ciddi çalışmalar yaptık. Mahkeme, anayasaya aykırı olmadığına karar verdi. Muhasebe mesleğinin önünü açan bu uygulama olmuştur.

Başkan, meslekte kadınlara önem verdiğinizi biliyorum.

Bir genel kurulunuzda onlara gül dağıttığınızı da biliyorum. Kadınlar mesleğe ilgi gösterdiler mi ?

Uyumları nasıl oldu ?

Biz önce insan gözü ile bakıyoruz. Kadın da bir insan. Mesleğin gelişmesinde, itibarında kadının da, erkeğin de yeri aynı. Ancak kadının olduğu yerde nezaket vardır, saygı vardır. Kadının olduğu yerde üretim vardır. Biz

hep buna inandık. Dünya Emekçi Kadınlar gününü her yıl kutladık. şu anda meslekte % 25- 30 arasında kadın muhasebeci var. Ama yirmi yıl sonra kadın muhasebeci sayısı erkek muhasebeci sayısını geçecek. Ben buna inanıyorum. şu anda oda stajiyerlerinin yarısından fazlası kadın. şimdi biz gelecekte güçlerin birleşmesini öneriyoruz biliyorsunuz...

Bu konuyu biraz açarmısınız ?

Ben olayı şöyle görüyorum: Her ruhsat töreninde de söylüyorum. Biraz önce değişimden bahsettik. Yıllar önce muhasebe mesleği elle tutulurken şimdi e-faturadan bahsediyoruz. şimdi bir değişim yaşıyor. Müşterinin ihtiyaçları da değişiyor. Müşteri kayıtları tutan muhasebeciden, ona değer ve fayda yaratmanızı istiyor. Yani danışmanlık istiyor. Onu büyütmenizi istiyor. Bunu nasıl yapacaksınız, tek başınıza mı? 5-10 kişi bir araya gelerek mi? Bunun çözümü ekip çalışmasıdır.

Bu konu üzerinde biraz daha durmak gerekiyor. Siz hep, işletmenin devlet ile olan ilişkisinde muhasebenin işlevinden söz ettiniz. Muhasebecinin işletmeye dönük raporlama çalışmalarını mı kastediyorsunuz ?

Muhasebe mesleği gelişip, değişirken iş dünyası da değişiyor. İşletmeler büyüyor, uluslararası ilişkilere giriyorlar. Türkiye böyle bir sürece giriyor. Bu sürece girilirken biz muhasebe mesleğini şöyle görüyoruz: Tek başına çalışanların yapabileceği bir iş değil, en azından 15-20 kişinin bir araya geldiği ortaklıklardan, uzmanlıklardan bahsediyoruz.

Biraz daha açayım. Mesleğin üç ana gövdesi var. Biri muhasebe, biri denetim, biri de danışmanlık. Bunların üçü de ana gövdedir. Burada muhasebe

kayıt düzeni şekil değiştiriyor. Muhasebenin gelecekteki fonksiyonu, defter tutan değil, finansal raporları düzenleyici olacaktır. Bir hastane düşünün MR çekiliyor ve her şeyi gösteriyor. Ama onu bir doktor okuyor, yorumunu yapıyor. Yani çekilen röntgenin sizin ile ilgisini doktor anlatıyor. Muhasebeci de finansal tabloyu düzenleyerek, yorumlayarak görevini yerine getirmiş olacaktır. Bu bir uzmanlıktır. Birinci gövdeyi tamamlamadan muhasebede diğer uzmanlığa gelem. Bir muhasebecinin her şeyi bilmesi tarih oluyor. Kimi inşaat sektöründe uzman olacak, kimi sağlık sektöründe, kimi ticarete, kimi sanayi de uzman olacak.

İkinci konu denetim olgusu, bağımsız denetim ayrı bir meslek değil, Denetlemek muhasebenin dallarından birisi. Ekiyle yapılacak bir iş. Tek başına yapamazsınız. Üçüncü konu ise, işletme sahiplerini ilgilendiren bir husus....

Denetimi biraz farklı ele almak gerekiyor. Nasıl bir denetimi amaçlıyorsunuz ? Kamu denetimini mi? Kamu Gözetimi Kurumu'nun bağımsız denetimi de var ?

Hocalarım bana doğru bildiğini anlat, doğru bildiğinin arkasında dur demişlerdi. Ben de bunu benimsiyorum. Konunun özelliği şu : KGK, denetimde çok başlılık var diye oluştu 2011 Kasım'ında. SPK bir baştı, Maliye bir baştı. BDDK bir baştı. Ama aynı kargaşa devam ediyor. Burada mesele şu : KGK , uluslararası skandallardan sonra oluştu. Bu skandallar ortaya çıktığında yeni TTK yoktu. Buradaki temel mantık her kurumun kendi görevini yapmasıdır. Şu anda KGK'nın meslek örgütü gibi kendisini lisanslamaya çalışması değil, bağımsız denetim yapanların kaliteli denetim yapıp yapmadıklarını denetlemek olmalıdır . Gözetleme dediğimiz kaliteyi kontrol etmelidir.

Biz ‘muhasabe yap’ diye bir slogan ürettik. Gençliğin için yap, kendin için yap, kadınlar için yap, ülken için yap, geleceğin için yap. Vicsan için yap. Bu slogan tuttu. Herkes kullanıyor şimdi. Ben de vicdan muhasabesi yapıyorum. Bir genç üniversiteyi bitiriyor. 23-24 yaşlarında, staja başlama sınavı başka ülkede yok, sadece Türkiye’de var. Genç, muhasbeci olmak için, üç yıl staj yapıyor. Mali müşavirlik sınavına giriyor. Ve bir ruhsat alıyor. Ona sen yeniden staj yapacaksın, sınava gireceksin diyorsunuz. İşte bu vicdan muhasabesine uymuyor. şunu da söylüyoruz tabii ki, her mali müşavir bağımsız denetim yapsın demiyoruz. Bu bir ekip işidir.

Muhasebenin üçüncü gövdesi olan danışmanlığa gelirsek...

şimdi bu bölümün iki ayağı var. Gelecekle ilgili meslek yasasındaki serbest muhasbeci mali müşavir deyiinin başındaki serbest sözcüğünün kaldırılmasını istiyoruz. Ne olacak mali müşavir ve yeminli mali müşavir deyimleri olacak. Mali müşavirliğin altında alt uzmanlıkları olacak. Tıpkı tıp mesleğinde olduğu gibi. Mali müşavir üst unvan olacak. Bu unvan altında iç denetçi olacak; bağımsız denetçi olacak; adli muhasbeci var; entegre raporlamacı var... Yeni iş alanları oluşacak. Bizim gelecekteki vizyonumuz budur.

İkinci ayak eğitimidir. Biz İSMMM Akademi’yi açtık. 7-8 Yıldır eğitim veriyoruz. şu anda on beş dalda eğitim veriyoruz. ..Bunu yapan tek muhasbe meslek odasıyız.

Şimdi biraz da küreselleşme üzerinde duralım.

2011 yılında yürürlüğe giren yeni TTK ile başlayan bir süreç.

Bu konuda ne düşünüyorsunuz ?

Biz İngilizce kurs açtık. İşletme ağırlıklı yabancı dil öğretiyoruz. İlgi şimdilik az, ama gelecekte artacak. Biraz önce anlattığım uzmanlık burada işe yarayacak. Şimdi meslekte ciddi sayıda yabancı dil bilenler var. Yurt dışına giden müteşebbislerimiz, Türkiye'ye gelen yabancı sermayeye bunlar yardımcı olacak.

Anlattıklarınız ile yirmibeş yıla dayalı bir özet yaptınız. Biraz da geleceği konuşalım. Mesleğin geleceği ile ilgili görüşleriniz..

Ben yapı itibarı ile geleceğe dönük bir insanım. Şimdi meslek örgütünün gündeminde puzzle'ın dört beş tane bacağı var. Bunlardan birisi kurumsallaşma. Şu anda odamızda kurumsallaşma olgusu ile ilgili çok ciddi bir birikim var. Bu birimin çalışmaları IFAC ile uyumlu gidiyor. İkincisi haksız rekabet ile ilgili yazılım iki yıldır uygulanıyor. Sorunumuz, haksız rekabet olarak değil, planlama olarak görülüyor. Şimdi sözleşmeler elektronik ortamda veriliyor. Meslektaşın çalışmaları buradan izlenebilecek. Üçüncüsü meslekte kalite kararımız var. KGK yanında, biz de kaliteyi denetleyebileceğiz. Örnek vermem gerekirse, meslek mensubu çok sayıda işi nasıl yaptığını bize açıklamak zorunda olacak. Kalite sorunu nedeni ile ruhsat iptale kadar gidebilir.

Bir başka konu ücret meselesidir. Maliye Bakanlığı'nın yayınladığı tarife yerine, zamana endeksli ücret tarifesi ile bu konuyu çözeceğiz. Bu, bir yazılım ile yapılan işe ayrılan zamanı tartan, ölçen bir yazılımdır. Ve puzzle'ın son parçası, zorunlu eğitimidir. Bir yönetmelik hazırladık. Genel

Kurul'dan geçirdik. Yakın zamanda bu yönetmelik yürürlükte olacak. Panele katılmak, sempozyuma katılmak, araştırmaya yapmak... bunların hepsinin bir puanı olacak...

Başkan, son sözlerinizi alalım...

şöyle bitireyim.. yeni TTK çıktığı zaman, Türkiye'de yeni bir sayfa aılacağına inancım vardı. Hem iş dünyasının gelişimini sağlayacak ve hem de muhasebe mesleğinin itibarını, saygınlığını artıracak bir yasa idi. Ama siyaset ciddi anlamda onu farklı boyuta getirdi. Ben Toros'lu olduğum için dağı ele alayım. Bir dağ var. Bir yamacında bizim gibi tek başına defter tutan, çalışan ortakları olmayan bir kesim var. Öte yanında ise 50-100 kişi bir araya gelmiş. Bir katında muhasebe, bir katında denetim, bir katında danışmanlık yapan şirket kurmuş ortaklıklar var. Bizim en büyük hayalimiz bu yakada olaları öteki yakaya götürmek.

Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz..

Not: Söyleşiye Dr. Oktay Güvemli yapmış, Züleyha zen (SMMM) bantları çözmüş ve redaksiyonu yapmıştır.

Yahya Arıkan'dan ve odadan aldığımız kimi bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

<i>Odanın üye sayısı</i>	
<i>Bağımlı çalışanlar</i>	<i>23.961</i>
<i>Bağımsız çalışanlar</i>	<i>14.154</i>
<i>Toplam</i>	<i>38.115</i>
<i>Erkek üye</i>	<i>25.715</i>
<i>Kadın üye</i>	<i>12.400</i>
<i>Toplam</i>	<i>38.115</i>
<i>Stajiyer sayısı</i>	<i>13.000</i>

İSMMMO'nun yasada yer alan kurulları yanında oluşturduğu kurumlar

- 1. Yayın kurulu,*
- 2. Haksız rekabetle mücadele kurulu,*
- 3. Mesleki gelişmeleri izleme kurulu,*
- 4. Mesleki uygulamaları denetleme kurulu.*

İSMMMÖ'nun oluşturduğu komiteler

- 1. Ücret tarifesi komitesi,*
- 2. Basel komitesi,*
- 3. Bilgi teknolojileri ve E –devleti izleme komitesi,*
- 4. Kobileri izleme komitesi,*
- 5. Meslek yasağı komitesi,*
- 6. Mesleki etik komitesi,*
- 7. Mesleki imaj ve saygınlık komitesi,*
- 8. Avrupa Birliği uygulama komitesi,*
- 9. bağımsız denetim komitesi,*
- 10. İç denetim komitesi,*
- 11. Mesleki denetim komitesi,*
- 12. Staj değerlendirme komitesi,*
- 13. Kurumsallaşma komitesi,*
- 14. Türk Ticaret Kanunu izleme komitesi,*
- 15. Uluslararası ilişkiler komitesi,*
- 16. Vergi mevzuatı izleme komitesi,*
- 17. İş ve sosyal güvenlik komitesi,*
- 18. Çevre sosyal sorumluluk ve doğal afetler komitesi,*
- 19. Girişim, kariyer, pazarlama, planlama komitesi.*

Sürelî Yayınlar

Aylık Mali Çözüm Dergisi..

İki ayda bir Yaşam Dergisi

Söyleşiyi yapan Dr. Oktay Güvemli, Yahya Arıkan ile...